

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Jakuba Michálka, Jany Vildumetzové, Tomia Okamury, Jana Chvojky, Lea Luzara, Jana Čížinského, Markéty Pekarové Adamové, Jana Farského a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 158)

Vláda na své schůzi dne 23. května 2018 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 158), a vyslovila s tímto návrhem zákona nesouhlas, a to zejména z těchto důvodů:

1. Vláda sice souhlasí, že i prezident republiky by se při výkonu své funkce měl vyvarovat střetu zájmů, domnívá se však, že doplnění prezidenta republiky do výčtu veřejných funkcionářů, na něž se vztahuje zákon o střetu zájmů, neodpovídá pojetí funkce prezidenta republiky v českém právním řádu. Podle čl. 54 odst. 3 Ústavy není prezident republiky z výkonu své funkce odpovědný a s ohledem na čl. 65 odst. 1 Ústavy by jej ani nebylo možné za nesplnění povinností veřejného funkcionáře postihnout v přestupkovém řízení.
2. Navržené znění § 5 odst. 1 zákona o střetu zájmů má podle předkladatelů dopadat i na případy tzv. křížového souběhu funkcí, tj. např. i na situaci, kdy zástupcem státu v právnické osobě, v níž má stát hlasovací práva, se stane osoba, která je zároveň i veřejným funkcionářem na úrovni územní samosprávy – například uvolněným zastupitelem. V takovém případě je však daná osoba ve vztahu ke státu, který ji nominoval, de facto ve stejném postavení jako kdokoli jiný bez politické funkce, a proto se jeví jako nepřiměřené, aby se i na takové situace vztahoval navrhovaný zákaz pobírat odměnu. V konečném důsledku by to mohlo být i v rozporu s právem na spravedlivou odměnu za vykonanou práci (viz čl. 28 Listiny základních práv a svobod).
3. Kritérium pro určení výše odměny při souběhu více funkcí podle navrženého § 5 odst. 2 zákona o střetu zájmů se jeví jako sporné, neboť pořadí jednotlivých písmen v § 2 zákona o střetu zájmů nebylo dáno ryze na základě hodnocení významu jednotlivých funkcí ani podle výše pobíraných odměn. Například odměny vyšších funkcionářů územních

samosprávných celků mohou být vyšší než u řadových poslanců či senátorů, a proto se navržené řešení může jevit i jako nespravedlivé.

4. Konstrukce navržená v § 5 odst. 2 zákona o střetu zájmů navíc není ani dostatečně srozumitelná a mohla by tedy v praxi vyvolávat interpretační a aplikační nesnáze. Především není zřejmé, a to ani z důvodové zprávy, proč druhá věta pojednává pouze o veřejných funkcionářích podle § 2 odst. 1 písm. p) (tj. o uvolněných obecních zastupitelích) a nikoli též o veřejných funkcionářích podle § 2 odst. 1 písm. o), jež zahrnuje uvolněné veřejné funkcionáře na úrovni krajů a hlavního města Prahy. Navíc použitá terminologie neodpovídá pojmům již v zákoně o střetu zájmů používaným, ať již se jedná o vymezení „uvolněného“ veřejného funkcionáře nebo výčtu všech úrovní územní samosprávy, jejichž orgánů se má regulace dotýkat – viz § 2 odst. 1 písm. o) a p). Taktéž legislativní zkratku „souběžné funkce“ nelze považovat za vhodně použitou, neboť způsob jejího zavedení neodpovídá ustálené legislativní praxi, podle níž by se mělo jednat pouze o nástroj ke zkrácení a zpřehlednění textu, nikoli o způsob vymezení pojmu a jeho obsahu.
5. Návrh zákona vůbec neřeší vztahy s právními předpisy, které upravují poskytování odměn členům zastupitelstva, tedy s obecním zřízením, krajským zřízením a zákonem o hlavním městě Praze. Jedná se tedy o nepřípustnou nepřímou novelu těchto zákonů. Vláda též v návrhu postrádá přechodné ustanovení, které mělo jednoznačně vymezit, nakolik by se nová pravidla měla vztahovat i na stávající veřejné funkcionáře.